

Odprto pismo družbe kmetijske Kranjske planinarjem v Bohinji in Tominu o umnem mlekarstvu in sirarstvu.

Družba kmetijska Kranjska in Goriška ste za potrebno spoznale, da se nastavi popoten učitelj mlekarstva in sirarstva, ki bi nalogo imel, voditi in nadzorovati sirarske družbe v Bohinji in Tominu, pa tudi na drugih planinah Kranjskih in Goriških, če bi potreba bilo.

Ker se jima je posrečilo, v Švicarji gosp. Tomažu Hitzu najti izvrstnega zvedenca v mlekarstvu in sirarstvu, ste se te družbi zedinjeni obrnile do sl. ministerstva kmetijstva s prošnjo, naj iz državne blagajnice za obe deželi skupaj blagovoli mu v gori navedeni namen primerno plačo dati. C. k. ministerstvo je vslišalo to prošnjo in od novega leta počenši do konca letošnjega leta je gosp. Hitz nastavljen za popotnega učitelja v mlekarstvu in sirarstvu za deželo Kranjsko in Goriško.

Če se bode ta nova naredba vspešno letos vršila, je obljubilo sl. ministerstvo tudi za prihodnje leto v ta cilj in konec državne podpore.

Gosp. Hitz je skušen mož in ves sposoben za mesto tacega učitelja; to ve družba kmetijska Kranjska in družba kmetijska Goriška.

Da pa kakoršen koli učitelj more vspešno spolnovati svoj poklic, treba je, da najde učencev, ki ga z veseljem poslušajo in se radi ravnajo po podukih njegovih.

Zato ste navedeni družbi kmetijski dobile nálog, da gosp. Hitzu predstavite za učitelja gospodarjem obojnih dežel, kjer se ima mlekarstvo in sirarstvo na tako stopinjo povzdigniti, da bode v prvi vrsti donašala dotičnim gospodarjem samim veči dobiček, po tem pa tudi obema deželama po kupčiji z dobrim blagom (sirom) veliko korist.

Da gospodarji poznajo delokrog gosp. Hitzu in se vedejo proti njemu tako, da more on opravljati učiteljstvo svoje z vspehom, ki ga ministerstvo kmetijstva pričakuje, zato jim v tem pismu razložimo vse, kar jim je vedeti potrebno o tej zadevi.

Gosp. Hitz bo planinarjem (planšarjem) in njihovim učencem dajal dejanski (praktični) pa tudi, če treba, teoretični poduk v napravljanji mastnega in nemastnega sira, surovega masla in ožemčiča.

Podučeval jih bode tudi o tem, kako naj se delajo sirarski zapiski in računi.

Prvomestnikom in drugim deležnikom sirarskih družeb bo dajal vodila in svete o napravi sirarskih družeb, in kako naj napravljajo družbene zapiske in račune.

Podučeval jih bo o tem, kako se mleko preiskuje in kako naj se delajo in vredujejo sirarska poslopja.

Gosp. Hitz bo hodil od kraja v kraj, kjer so sirarske družbe; ob času, ko je živina na planinah, bode, če je le mogoče, vsaj enkrat med letom obiskal vsako planino in se tam po potrebi mudil.

Planšarji in učenci so v vsem, kar se tiče mlekarstva, dolžni ubogati naukaze gosp. Hitzu.

Če bi treba bilo, se bode gosp. Hitz po željah kmetijskih družeb podal tudi na druge planinske kraje Kranjske in Goriške dežele, na koncu leta pa bode družbi Kranjski in Goriški poročal o svojem delovanju.

Obe družbi kmetijski se nadjate, da bodo dotični gospodarji radi poslušali nauke izvedenega moža in se na svojo lastno korist o tem hvaležni skazali sl. ministerstvu kmetijstva, ki jim pošilja učitelja umnega mle-

karstva in sirarstva, po katerem se utegne tudi sir Slovenski v kupčiji povzdigniti na veljavo Švajcarskega sira.

Hvaležni pa morajo naši Kranjski gospodarji še posebno biti gospodu župniku Mesarju, katerega po pravici smemo imenovati očeta umnejšega mlekarstva in sirarstva na Kranjskem, ki je bil neutrudljiv posredovalec med našimi Bohinjskimi gospodarji in družbo kmetijsko Kranjsko.

Po naročilu sl. odbora družbe kmetijske Kranjske v Ljubljani 20. junija.

Dr. Jan. Bleiweis.

Obrtnijske stvari.

Še enkrat: ali so kamniti tabernakeljni dobri ali ne?

(Poslano.) Kdor je moje „poslano“ v 22. litu „Novic“ bral, lahko je spoznal iz onih kratkih vrstic, če jih je hotel prevdariti mirne krvi, edino le dober namen, varovati farna predstojništva (zlasti naše dni, ko je za denar tako strašansko hudo) škode, ki jo je uzročila že marsikje naprava kamnitih tabernakeljnov. Omenil sem ondi izmed več mi znanih dokazov le enega, ki je pa po mojih mislih dosto jasno pričal o tem, kar sem govoril in svetoval. V „Slovenču“ štev. 63. se nahaja pa zoper to „poslano“ odgovor, ki poleg družih, ne „ad rem“ spadajočih „stranskih mahljejev“ v sebi ima dovolj vščipljive „satire“.

„Kdor molči, pritrjuje“, pravi naš slovenski pregovor; in akoravno v resnici ne rad, sem vendar v svoje opravičenje prisiljen, spregovoriti o tej zadevi še enkrat, in to tem več, ker pridigar neresnice pred svetom, in to po nedolžnem, ne ostanem ravno rad.

Ker „Slovenčev“ gosp. dopisnik proti sklepu svojega spisa med drugim pravi, da farnim predstojništvom noče ukazovati: „naj na lastno korist to opusté ali storé“, rečem, da opuščati kamnitih tabernakeljnov tudi jaz nisem nikomur ukazoval, ampak le svetoval sem, in tega tudi še danes ne preklicujem. Zakaj ne, razložil bom v današnji obrambi svoji.

Kar je navedel gosp. dopisnik v svojem odgovoru o Benetkah, zaradi tega se ne spuščam v nobeno „polemiko“. On, kakor pravi, Benetke pozná, jaz jih ne poznam; toliko pa vendar vem, da one (Benetke) so tam, naše cerkve pa tukaj. S tem, če se kamniti tabernakeljni v Benetkah dobro sponašajo, našim cerkvam še ni za las pomagano. — Tudi zaradi kamnitih tabernakeljnov po Ipavski dolini in po Krasu nočem oporekati. Mogoče, da je tako, kakor gosp. Gn. trdi. Znano je namreč, da je tam (zlasti po Krasu) svet zaradi podzemeljskih votlin nenavadno suh; morda so zaradi tega tudi tam cerkve bolj suhe. Zvedel pa sem za gotovo o dveh cerkvah Ipavske doline, koliko nadlogo sta prizadajala tam kamnita tabernakeljna dotičnim g. duhovnikom in kako pogostno so morali obhajilne sv. hostije na novo posvečevati, ker so se jim prejšnje v ciboriju skup sprejemale. — Tudi z tabernakeljnom v Alojznici mi je gosp. Gn. le malo dokazal. Vprašanje je namreč: je li taisti kamniten ali pa iz lesa in cinka? Po mojih mislih, katerih pa tudi nikomur ne vsilujem, sta pri njem glavna faktorja les in cink, kamen pa le zunajna olupšava. Naj gosp. dopisnik vzame Alojzniskemu in Horjulskemu tabernakeljnu iz njihvega osredka leseno-cinkasto omarico, potem bode govoril brž kot ne drugače in umel, kaj pomeni beseda „nepraktično“. Usojam si pa tu omeniti, kar sem iz ust zanesljivega gospoda čul, da je tudi Horjulski ta-